

ZÁPAS O DUŠI

06

Říjen - Listopad

89

Láska a zápas

Mnoho lidí se nás ptá co nás motivuje vydávat časopis tohoto formátu. Některí lidé nesouhlasí s naší tvrdou biblickou linií a dokonce jsme byli označeni v krajanském tisku jako těžkotonážníci. Ač nám není lehko u srdece, opravdu, bible je těžkotonážní Slovo. Jeden z mých nejlepších katolických kamarádů mi řekl: Víš Pavlíčku, když kázeš, otáčíš zásobníkem revolveru a když ti někdo něco namítnete, pálíš.

Co jsem na to měl říci? Cožpak mi to dělá dobré? Vždyť sám procházím agonií a nutím se proti své lidské přirozenosti přijmout některé biblické pravdy. A tak jsem mu přečetl tyto verše:

Přijměte také přílbu spasení a meč Ducha, jímž je Slovo Boží.
(Ef 6:17)

Boží Slovo je zbraň, je to meč Duha svatého. Kdyby v biblických časech byly používány revolvery, mohl by verš znít revolver Ducha svatého. Lidé před dvěma tisíci lety chápali slovo meč stejně, jako dnes chápeme revolver nebo kulomet. A druhý verš?

Slovo Boží je živé, mocné a os-třejší než jakýkoliv dvojsečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme zpovídat. (Zd 4:12-13)

Kamarád si zapsal odkazy a ten den už víc nenamítl. Dvojsečný meč, ať tne kteroukoliv hranou ostrí, vždy pronikne do kostí a morku stejně

hluboko jako kterákoli z osmi kulek revolveru.

A tak my, bibličtí křesťané, musíme použít ostrou zbraň - Boží slovo, abychom pronikli až na rozhraní duše našich bližních. Vím, vím, tolik lidí namítne: Tak v tomhle vězí vaše lásku? Vidíte, i my s odporem připouštíme, že

Nejúskočnější ze všeho je srdce působící zkázu. Kdopak je zná? (Jr 17:9)

Bůh po potopě slibil:

Už nikdy nebudu zloréčit Zemi kvůli člověku, přestože každý výtvor lidského srdce je od mládí zlý ... (Gn 8:21)

Nemám žádnou radost, ani potěchu z toho, že každý výtvor mého srdce je už od mládí zlý. Vždyť se snažím být dobrý, miluji svou ženu a děti. Ale Duch svatý tne biblickým mečem zase do živého:

Jestliže vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré dary těm, kdo ho prosí! (Mt 7:11)

Má starost a láska o mou ženu a kluky není výsledek mé dobroty, ale existuje napříč mé zvráceností. To je tvrdý chlebiček, jak by řekla moje babička. Optimismus biblické noviny totiž nevězí v nás, ale v Bohu. On nás miluje napříč tomu, že jsme jeho nepřátelé.

Což nevíte, že přátelství se světem je nepřátelství s Bohem?
(Jk 4:4)

Biblickou novinu kážeme, protože chceme oslavit Boha, ne sami sebe, nebo lidstvo. Vždyť Ježíšův model modlitby zní:

Otec náš, jenž jsi v nebesích, bud posvěcené tvé jméno. Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi. Náš denní chléb dej nám dnes. A odpust nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám. A nevydej nás v pokusení, ale vysvoboď nás od zlého.

(Mt. 6:6-13)

Naše osobní modlitby a modlitby ve shromážděních jsou obráceny Ježišov model. Boží sláva je obyčejně zapomenuta, protože prosíme především o ulehčení našich životních těžkostí. Člověk je upřen na sebe.

Biblická zvěst vyvolává tolik nevole, protože tne člověka do živého. A právě o to víc dává náš hřích vyniknout Boží slávě, spravedlnosti a nabídnuté nezasloužené spásy, skrze Ježišovu zastupující smrt. Masové křesťanství, nebo křesťanské dědictví je obyčejně biblicky bezobsažné, je to pouhý humanizmus.

Takoví lidé totiž neslouží Kristu, našemu Pánu, nýbrž svému prospěchu a snaží se krásnými a pobožnými řečmi oklamat myslí bezelstných lidí. (R 16:18)

Ježiš řekl, že jsme sůl:

Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolená? K ničemu již není než aby se vydala ven a lidé po ní šlapali.

(Mt 5:13)

Sůl štipe a páli, ale má životadárne a konzervační účinky. Ježiš nikdy neřekl, že jsme cukr, který sice chutná sladce, ale jeho dlouhodobé požívání ničí tělesná zdraví a přináší rozklad. Mnoho dnešních křesťanů svým svědectvím spíš cukruje než solí, proto po nich nevěříci šlapou. Roznášet slanou pravdu, která konzervuje není cukrářské povolení. Co je sladké na tom, že jsme hříšní? Co je sladké na tom, že Bůh Kristus za nás zemřel na kříži? Tohle je sůl, chuť slz, která sice štipe, ale zachová nás! Smysl lásky spočívá v tom, abychom byli zachováni Bohu pro jeho nekonečnou slávu. To nám zvěstuje jen dvou-

sečný meč, ostrá hrana bible. Sladká láska dítě rozmazlí. Jen příklad sebeobětující a trpící lásky vychová rádného věřícího člověka. Cožpak to chutnalo sladce, když mě rodiče kázeňsky stihali? A jak jim za to dnes vděčím. Biblická láska není ztotožněna s příjemnými pocity:

A kdybych rozdal všechno, co mám, ano kdybych vydal sám sebe k upálení, ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje. Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá, a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. (1 K 13:3-7)

A tak zůstává víra, naděje, láska - ale největší z té trojice je láska. (1 K 13:13)

Láska je příčina, sladké pocity výsledek. Nikdy neobráceně. Svět obyčejně rozumí pod slovem láska sebeuspokojení, svůj citový prospěch. Láska však mimo jiné trpí, protože je trpělivá. A protože svět a Bůh mají dvě rozdílné definice lásky, nepřekvapí nás následující verše:

Jedném jsme smrtonosnou vůní vedoucí k záhubě, druhým vůní životadárna, vedoucí k životu ... My nejsme jako mnozí, kteří kramají s Božím slovem. (2 K 2:16-17)

Jde mi o přízeň u lidí nebo u Boha? Snažím se zalistit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým. Ujišťuji vás, bratři, že evangelium, které jste ode mne slyšeli není z člověka.

(Ga 1:10-11)

Proto bude váš i náš "Zápas o duši" těžkotonázním časopisem, protože není zaměřen na to, aby se líbil lidem. Proto jsme jej museli založit, protože žádný ze světských časopisů nebyl ochoten riskovat:

Blaze vám, když vás lidé budou nezávidět a když vás vyloučí, potupí

a vymaži vaše jméno jako prokleté pro Syna člověka. (L 6:22)
Běda, když vás budou všichni lidé chválit ... (L 6:26)

Biblická pravda není našim osobním názorem, nýbrž je to pevná, neotřesitelná víra, kterou jsme přijali. S mnohou biblickou pravdou se těžko smířujeme, přesto ji proti své lidské přirozenosti s pomocí Ducha svatého přijímáme.

Přirozený člověk nemůže přjmout věci Božího Ducha, jsou mu bláznovství a nemůže je chápát, protože se dají posoudit jen Duchem. (1 K 2:14)

Naše osobní názory jsou podle bible stejně nemoudré jako názory kterékoliv jiného člověka. Může se vám zdát, že malujeme vše černě. Opak je pravdou. Ne my, ale bible, Boží slovo, varuje. Ne my, ale bible dává nejvíce optimizmu a naděje do budoucna. Ne my, ale bible učí o největší lásce jakou si neumíme ani v nejživější fantazii představit. Ne my, ale bible učí, že věčný život je nabídnut každému, ale ne každý jej přijme. To je těžkotonážní pravda. Biblicki věřící nemají nic, zhola nic, ze sebe. Jsme pouze nástroj, pro svět bláznivý nástroj.

Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zálíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří bláznovskou zvěstí. (1 K 1:21)

Bible zvěstuje největší lásku ...

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (J 3:16)

... i největší hněv:

Je hrozné upadnout do ruky živého Boha. (2d 10:31)

PROČ BÓH PŘIPOUŠTÍ ZLO?

04 DOBROČINNOST NEBO POVINNOST?

Všechny ctnosti a dobré skutky člověka, které vyplývají z lásky musí být zakotveny v dobrovolnosti. Naprogramované úkony, jako například funkce ledvin, nemohou mít kvalitu

ctnosti nebo neřesti. Ctnosti a dobré vlastnosti si člověk osvojuje tím, že se v nich dobrovolně cvičí. Ledviny, naopak pracují od narození bez našeho vědomí, vůle a výcviku.

Dám-li dobrovolně nuzákovi peníze, jsem motivován soucitem nebo láskou. Zaplatím-li však povinnou daň, potom nejednám z dobrovolnosti, nýbrž z povinnosti, i když nuzný dostane případně i víc. Proto v mnoha zemích, kde se stát zdaněním stará o své občany, je skutečná láska a dobročinnost na vymření. Lidé se přestanou zajímat o ostatní, protože státém diktovaná daň otupí potřebu dobrovolné pomoci.

Spojené státy nejsou žádnou sociální velmoci jako například Švédsko, přesto nenechají nikoho umírit na chodníku hlady, i když nemá peníze na nemocniční ošetření. V Americe je státní sociální zabezpečení nepatrné, ale Amerika má něco, v čem ostatní průmyslově vyspělé země pokulhávají. Předčí totiž celý svět v dobrovolné pomoci člověku. Podle statistik, občan Spojených států dobrovolně přispěje na nuzné doma i ve světě 5x víc než Kanadu, jenž je na druhém místě. Kolikrát méně asi dá Švéd, Němec nebo Švýcar? Ti vydělají v průměru víc než Američané.

Když jsem sám před léty přijel s rodinou do Spojených států jako uprchlík, přihodilo se něco, co jsme vůbec nečekali. Přistěhovali jsme se do malého městečka a občané, nám dali vše pro začínající domácnost. Dostali jsme nábytek, jídlo, karty i jehlu a nit. Těžko si dovedu představit občana sociálního Německa jak dává nábytek Turkovi, nebo Čecha, který pomůže vietnamskému pracovnímu přistěhalci, který přijede s celým majetkem v krabici od bot. Turkovi nepomohli Němci, ale Německo. Vietnamci nepomohli Češi nebo Slováci, ale Československo. V nesociální Americe nám však nepomohla Amerika, ale Američané.

Nechci příliš zevšeobecňovat, ale tak nějak to platí i když je mnoho výjimek na obou stranách. Stačí se

podivat jen do naší historie. Dobročinná pomoc za Rakousko-uherska nesrovnatelně převyšovala dnešní dobrovolnou činnost u nás doma. Vůbec nepropagují Rakousko-uhersko, jenom říkám, že tam kde se z lásky stane dařová nebo ideologická povinnost, tam ctnosti přestanou být trénovány a zakrývají.

Momentálně žijeme v Indonésii, kde neexistuje vůbec žádné sociální zabezpečení. Netvrďme, že se Indonéziané navzájem milují, ale to, jak se v rodině starají jeden o druhého mi vyraží dech. Náš řidič, který vydělá pakatel, platí školné svým sestrám a přispívá rodičům. Nevím jestli to dělá z lásky, ale jedno je jisté, jeho ctnosti jsou trénovány při každé výplatě. Jeho starost o příbuzné je příkladná a přál bych si, aby každý Evropan i Američan znal stejnou zodpovědnost.

Z toho vyplývá, že skutečná láska a dobročinnost jsou potlačeny v momentě, kdy zmizí podmínky pro svobodnou, dobrovolnou, osobní a obětavou činnost. Sociální snahy silných totalitních států se pak stávají chladné, neláskyplné, neosobní instituce. Sociální zabezpečení od kolébky po hrob přispívá k pohřbení svobody, osobní zodpovědnosti, lásky, opravdové ctnosti a všech ostatních dobrých vlastností člověka. Nedostatek cviku v dobročinnosti následkem státních sociálních nařízení a zákonů oslabuje charakter občanů a tak dláždí cestu diktaturě. Apoštol Pavel, když se loučil s Efézskými, řekl:

Tím vším jsem vám kázal, že máme takto pracovat, pomáhat slabým a mít na paměti slova Pána Ježíše, který řekl: Blaze tomu kdo dává, ne tomu kdo bere. (Sk 28:30)

Tém, kdo dávají dobrovolně z lásky, Bůh žehná. Tém, za které to dělá stát, i když sami povinně platí daň, jsou o požehnání ochuzeni. Ježíš žádné státní sociální zabezpečení neučil. Ježíš nás vyzval, aby chom všichni osobně zabezpečovali nuzné a tak obdrželi požehnání v

pevném, dobročinností vytrénovaném charakteru, na kterém stojí požehnaná svoboda. S netrénovaným charakterem jsme náchylní podlehnout prokletému diktátu. Kdyby nám Bůh vnutil svou sociální spravedlnost, znehybněl by náš charakter ještě víc než dnešní "lidumilné systémy." Vnucená sociální opatření ve většině případech dobrovolnou lásku ušlapou. Stejně tak vnučená láska není láska, ale teror. Tento demoralizující princip skrze sociální kvazispravedlnost je dnes praktikován v mnoha zemích Východu i Západu, kde sice sociální nebo socialistické vymožnosti mohou být velkolepé, ale skutečná štědrost a dobročinnost motivovaná dobrovolnou láskou je na vymření. Ať se postará neosobní stát, vždyť platí daně. Bůh nemůže z lásky udělat ani sociální ani socialistickou záležitost, protože povinnost a dobrovolnost jsou neslučitelné. Vždyť na konci Kristova tisíciletého království, po letech absolutní sociální spravedlnosti jakou si dnes ani neumíme představit, povstane mnoho lidí proti Kristu. Tak jsme úskoční.

Až se dovrší tisíc let, bude Satan propuštěn ze svého žaláře a vyjde, aby oklamal národy ve všech čtyřech úhltech světa, Góga i Magóga. Shromáždí je k boji a bude jich jako písku v moři. (Zj 20:7-8)

Když Bůh stvořil své království, celý vesmír a anděly, zamýšlel to nejlepší - vesmír pravé lásky a ctnosti. Jak víme, pravá láska a ctnost jsou podmíněny svobodnou vůlí všech obyvatel takového království. Andělé, i jejich nejvyšší představitel Lucifer, dostali povahy, které byly schopny pravé lásky ke Stvořiteli. Byli schopni být žádostiví Boží lásky a Božího namlouvání. Ta-to způsobilost ovšem sebou nesla možnost, že byli schopni Boží lásku odmitnout. Bible učí, že třetina andělů následovala Lucifera - Světlonoše v jeho vzpourě proti Bohu. Odmitnutím Boží lásky se Lucifer se svými andělskými nohslehy stali ne-

láskyplní, nenávidíci, závistiví nosiči všech neřestí, které vzdorují všem ctnostem shromážděným v láskyplné Boží povaze. Proto samotná existence zla ve světě, který byl stvořen všemocným milujícím Bohem dokazuje, že dobro a ctnost v tomto padlém světě jsou opravdové. Přitomnost zla dosvědčuje, že Bůh je Bůh skutečné lásky. Po svém pádu byl Lucifer přejmenován na Satan. Satan musel získat své království a poddané. A protože Lucifer poklesl tím, že se vynášel nad Boha, použil stejného jedu na Adama a Evu. Satan jím navrhl, aby poznali dobré i zlé, aby byli jako Bůh, což se stane, pojí-li ze stromu poznání. A tak hřich Luciferův, Adamův a Evy má stejnou motivaci - být sami sobě bohem. Proto, když se lidé snaží o sebespasení skrze své dobré skutky, ať náleží ke kterémukoliv náboženskému systému, hrají si na boha. Naše spása je v Jeho díle na kříži, nikoliv v naší práci, která z Boha dělá dlužníka. Náboženství dobrých skutků je opakování Luciferova a Adama hřichu, přisvojení si Boží svrchovanosti. Adam s Euvou Satana dobrovolně poslechl a tak nás Satan, potomky Adama a Evy, vyhrál do svého království, do otroctví hřichu. My všichni jsme bez Ježíše Krista v Satanově moci. Bůh není nespravedlivý ani vůči Satanovi. Satan si nás podrobil podle pravidel, které byly ustanoveny Bohem. Stěžejní pravidlo lásky je svobodná vůle. Světský chaos a zmatek pochází z lidské vůle, ne z Boží. Bůh připustil, abychom zruinovali zemi jen proto, že si nás nesmírně cení a naše rozhodnutí veskrze respektuje. Kdyby zasáhl, stal by se diktátorem a násilníkem. Láska vždy respektuje svobodnou volbu partnera. Toto vysvětluje proč se

Bohu zalibilo spasit ty, kdo věří bláznovskou zvěsti, ... neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé ... (1 K 1:21)

Bůh používá bláznovské kázání obyčejných lidí jako jste vy nebo já.

Bůh nevyšle armádu svých andělů se spásnou zprávou o svém ukřížování. Kdyby se andělé ukázali ve své nadpřirozené slávě, jenom by nás poplašili, vyrušili a jejich spásné novině bychom věřili víc ze strachu, údivu a prospěchu než z opravdové lásky. Bůh používá k našemu namlouvání jemné prostředky, které jsou nám blízké. Proto se nám zjevil jak člověk, aby nás nevyděsil, aby chom jej lidsky pochopili.

Člověk seje semínka víry, Bůh dává vzrůst. Sedlák musí zasadit, aby vzrostla úroda. Manželé musí "zasít", aby měli děti. Křesťan musí zasít Boží slovo do nevěřící půdy. Jestli semínko vzkličí do spásosné víry už není starost rozsévače Božího slova, ale Boha, Ducha svatého. Bez setí by nebylo obili, nebyly by děti, ani spasení, i kdyby se sedlák, manželé i křesťan modlili bez ustání. Modleme se bez ustání, aby nám Bůh dal silu rozsévačů. Rozsévání Božího slova lidmi je ta nejlaskavější metoda, která vzbudí pravou, nefalšovanou lásku. Milující udělá pro svého partnera vše neproto, že je sám hodný, ale proto, že je jeho největším štěstím sloužit milovanému. Bůh nám dobrovolně z lásky posloužil na kříži, kde vzal na sebe naše potrestání. My, spaseni, z dobrovolné lásky sloužíme Bohu tak, že o jeho spásosné práci kážeme jako zamilovaní blázni. Dobré skutky nejsou příčinou našeho spasení, naopak, naše skutky jsou výsledkem našeho spasení. Biblická víra je přesný opak všech náboženství, která učí:

Když budeš hodný, půjdeš do nebe, nebo se převtělíš v někoho vyššího. Když budeš zlý, půjdeš do pekla, nebo budeš nuzák či komár v životě příštím. Jaký to nesmysl. Protože jsme spaseni, Bůh nám připravil ovoce. Jsme rozsévači motivovaní Bohem, Duchem svatým, který v nás sídlí. Bůh nechce použít násilné, nadpřirozené zázraky, protože by nás vhnal do slepé uličky, bez východiska volby, což dělají všichni te-

roristé, diktátoři, totality a kultury. Ježíš dělal zázraky, skutky lásky, s nejmenší reklamou. Na lidi padala bázeň a Ježíš často zakázel svědkům o svých zázračných činech vyprávět. Ani skrze zázraky však nepřivedl všechny lidí k víře:

Když přicházel k jedné vesnici, šlo mu vstříc deset malomocných; zůstali stát opodál a hlasitě volali: "Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!" Když je uviděl, řekl jim: "Jděte a ukažte se kněžím!" A když tam šli, byli očištěni. Jeden z nich, jakmile zpozoroval, že je uzdraven, hned se vrátil a velikým hlasem velebil Boha; padl tváří k Ježíšovým nohám a děkoval mu. A to byl Samáran. Nato Ježíš řekl: "Nebylo jich očištěno deset? Kde je těch devět? Nikdo z nich se nenašel, kdo by se vrátil a vzdal Bohu chválu, než tento cizinec?" Řekl mu: "Vstaň a jdi, tvá výra tě zachránila."

(Lk 17:12-19)

-pst-

LÁSKA K SIROTKŮM

Téměř dvě třetiny rodin žijících ve vesničce Milosevac na východě Jugoslavie u řeky Moravy dopravá sirotkům lásku a rodinný život. "Nadbytek lásky dáváme těm, kteří ji potřebují nejvíce, protože ji nemají."

Tato tradice začala v r. 1931, kdy místní lékař přivezl z Bělehradu sedm osiřelých dětí a umístil je v rodinách. O rok později přibylo dalších 40 opuštěných a osiřelých dětí a od té doby bylo 3,785 dětí vychováváno v 716 rodinách. Vesnice má v současné době 1,100 rodin a během let asi 5,000 lidí přijalo děti do svých domovů. V současné době žije 454 děti ve 178 rodinách, tedy v průměru víc než dvě opuštěné děti navíc v rodině.

Pověst vesničky se roznesla po světě a bezdětní cizinci přijíždějí a hledají děti k adopci. Pět až deset dětí ročně najde nové rodiče.

Samozřejmě, že existují útulky a ústavy pro osiřelé a opuštěné děti, ale vesnička Milosevac dává dětem rodinný život a lásku, kterou žádná instituce nemůže nahradit. Děti nežijí v přepychu ani nadbytku. Rodiny samy nemají nazbyt, ale když všechni přiloží ruku k dílu, vytvoří šťastnou rodinu. "Vychovávat děti není snadné, ale když odejdou z domova, rozloučení boli nejvíce."

Zkráceno z Reuter, V. Radovic

MOSKEVSKÁ DOBROČINNOST

Atmosféra otevřenosti sovětského režimu poukázala i na sociální nedostatky ve společnosti. Lidé neztratili úplně soucit a zájem o dobročinnost, přestože ji mají státem zakázánu. Dobročinné aktivity jednotlivců a církvi jsou v komunistickém státě protizákonné. Přesto je v Moskvě víc než 200 dobrovolníků, kteří pomáhají všude tam, kde jiná pomoc není.

Mladá novinářka se rozhodla ztrávit den mezi starými lidmi a chtěla psát o jejich problémech. To, co viděla, bylo strašné. Někteří starí lidé trpěli hladem, protože nebyli schopni dojít do obchodu. Ze zamýšlené novinářské reportáže vznikl televizní dokument s výzvou, aby se zapojili dobrovolníci. Moskevští dobrovolníci pomáhají lidem bez domova, opuštěným, tělesně postiženým, dětským domovům. Umělecká aukce přinesla potřebné finanční prostředky.

Podobné skupiny začínají vznikat i jinde. Nová občanská iniciativa připoměla, že stát nemůže a také nemusí dělat a rozhodovat o všem.

Zkráceno z Reuter, H. Womack

INDONESIE KAŽDÝ DEN JINÁ

SUMATRA

Indonézská Pančasila respektuje svatky všech náboženství a tak jsme vyrazili v den nanebevstoupení Mohameda na Sumatru. Letěli jsme do hlavního města Medanu s přáním vidět

jezero Toba. Medan má plno starých solidních budov, pozůstatky holandské kolonizace. Nemá supermoderní budovy ani mrakodrapy, ale také nemá kolonie, lidská mraveniště bez sebenemšich hygienických zařízení tak viditelné, jako je tomu v Jakartě. Město je skromné a nemá nic otřesně odpudivého. Jen ovzduší je zamořený výfuky detonačních motorků, které jsou přimontované k trochu bytelnějším bicyklům se sajdárami. Kolik cestujících a nákladů tento dopravní prostředek zvládne nechám vaši představivosti.

V Medanu žije hodně Číňanů a ač tam žijí po generace, nesplynuli a nesplynou s domorodým obyvatelstvem. Na Sumatře žijí Batáci, kteří jsou známi svoji přímostí a divokou povahou. Rozhodně se nedívají ze slušnosti do vlastního podpaží, a že by byli stydliví nebo zdrženliví, to se také nedá říct.

Prestože byl muslimský svátek, scházely se čínské budhistické rodiny jako na Dušičky u hrobů svých mrtvých. Medan má lány čínských hřbitovů a tvrzení, že Číňané jsou bohatí, potvrzovalo množství velkých a nákladných hrobek. Hrobky jsou podkovovitých tvarů, betonová obruba je víc než metr vysoká, vyplněná hlinou. Kolem hrobů bylo živo. Z aut lidé vynášeli velké krabice, pytle plastikových tretek, všelijáke špejle, čmuditka, papírky různých barev a na hrobech dělali malé ohnišky. To prý spalovali hřichy. Hřichy se napiší na papírek a ten shorí. Některé ohně byly větší a mizely v nich bedny "dokladů." Asi je praktičtější a rychlejší spálit celou evidenci. Ošklivé hřichy piší vlastní krví z narizenutého jazyka. Symbolicky, ale i ve skutečnosti jazyk je zlý. Už to, že si člověk uvědomí a přizná hříšnost je z lidského hlediska velký pokrok. I bible říká, že hřichy i hříšnici shorí, ale za jiných okolností. Princip je podobný, jenom nedokončený. Jaký klam vyměnit Kristovo odpuštění za hořící papírky vlastní krví psa-

ných hřichů. Krev z našeho jazyka nás neočistí, ale Kristova krev nás věřící již očistila. Hřich i hříšnici musí shoret. Krev je nutná k očistě, ale ne naše a ne na hříšných papírcích. Každý má na vybranou, buď půjde úzkou Boží cestou, nebo půjde cestou lidskou, která je široká a mnozi po ní jdou do věčné záhuby.

Prohlédli jsme si vydařený budhistický chrám. Veliký, okázalý a uvnitř bylo mnoho různých kombinací bubáků. Svaté trojice, pětice, uprostřed černý nebo červený "čert." Když byl uprostřed žlutý a skoro normální bůh, pak měl rohaté spořeňní s vyplazeným jazykem. Kolem dokola svítily svíčky, čmudily čmudítka a špejličky. Některé svíce byly velikosti telefonního sloupu, krásně zdobené a na nádvoří byly speciální stojany na ohřostroje, spousta dřevěného uhlí a popela. Pro křestana je podobnost do očí bijící a to jen dokazuje, že všechny cesty nevedou ke stejnemu Bohu. Uprostřed této galerie "svatých" jsem si připadala víc jako na pekelné exkurzi, než v očekávání nebeských událostí. Odpudivou atmosféru ještě znásobila klec s hadem, který se právě svlékal z kůže. Had má v bibli svoje místo, ale ne mezi věřícími. Ne nadarmo bible říká, abychom Boha nezpodobňovali a neklaněli se žádným výtvořením lidských rukou, protože vidět jak se lidé klání, snaží a usilovně modlí do prázdna je smutné.

Z hadu mi běhá mráz po zádech a krokodýl, kromě jeho kůže na kaberce, nevzbuzuje příjemnější pocit. Viděli jsme krokodýly farmy na Floridě, tam s krokodýly zápasí, ale farma na Sumatře takové senzace nepředvádí. Farma je farma a tady se krokodýli pěstují, aby se proměnili v luxusní zboží. Stovky krokodýlů líně pospává v betonových nádržích. Byli nehybní, skelné oči ztrnule otevřené, tlamy dokořán, naskládaní jeden přes druhého na vysokých hradách. Uprostřed farmy byl velký

rybník bahňák a tam byly desítky macků úctyhodných rozměrů těžké váhy, aspoň pět metrů dlouzí. Jen zlověstné ticho a žádný pohyb. Leželi jako klády stromů. Za poplatek se mohou turisté přesvědčit o jejich akceschopnosti. To stálo za to. Dvě živé kachny zaplatily životem. První ani nepřistála, když čelisti cvakly. Ani kvák, zachrupaly kosti, cvak, cvak a po kachně nebylo ani períčko. Za pár vteřin byla bahnitá voda opět bez pohybu, bez známky života. Druhá kachna přistála a k akci vystřelilo hned několik lovčů, ale cvaknul si jenom jeden a kachna byla pryč. Takovou drtici sílu a rychlosť jsme nečekali. Spadnout do takového rybníčku, nezůstala by po člověku za třicet vteřin ani teniska.

Z Medanu na Tobi se jede asi čtyři hodiny. Bylo horko a ani chlazení moc nepomohlo, nebo spíš moc nefungovalo. Tekly z nás čírky potu. Cesta se klikatila a proplétala jsme se množstvím možných i nemožných dopravních prostředků. Medanské průletky se sajdkárami vystřídaly britské motocykly se sajdkárami pořádne kubatury. Pozůstatky z 2. světové války. Mohutné pěrování, nazdobené, radost se podívat. Sumatra, aspoň ta severní je plná sajdkář všech možných i nemožných tvarů a funkcí. Sajdkář s lidským pohonom mají nejrůznější plošiny a vozí nač si člověk vzpomene. Ohromné otepi dřeva, zdi naskládaných cihel, jen drncnout a vše se rozsype. Přesunou i skřín a špedítér šlape naslepo aniž by skrz skřín viděl kam jede, nebo spíš co a kdo je před ním. Až se jeden diví, že se celý vehikal pod obrovskou váhou nákladů nerozsype.

Domky, spíš chýše mají plechové nebo doškové střechy. Stěny jsou dřevěné nebo z rákosových panelů. Někdy mají zděnou podezdívku, ale většinou stojí na muřich nohách. Přistřešky v zemi věčného tepla plní jinou funkci než je ochrana před zimou. Všeobecně jsou to ošklivá stavění, protože je nikdo neudržuje.

Jednou se domeček postaví, za čas je z toho kůčka a dokud nespadne, nikdo na ní nesáhne. Snad to ani není znak chudoby, ale způsob jiného myšlení. Většina vesnic a jejich živočišné podnikání je typ samochodu. Prasata, slepice a kozy se motají kolem usedlosti a přežívají kde co sezobnou. První vědomou péčí dostanou asi až na stole. Takový králik už vyžaduje každodenní starost a kdyby ho nechali na pospas bud by chcipnul v zajetí, nebo utekl. Králiká člověk nevidí a přitom je všude tolik trávy. Nejde mi do hlavy zemědělské podnikání, jak se vypěstuje dostatek rýže, která dá tolik práce a lopoty? Nechci nikomu ubližovat, ale zdá se, že jakákoliv pracovní aktivita, která přesahuje míru nutnosti k přežití se prostě nekoná. Holandští kolonizátoři za sebou zanechali obrovské plantáže kaučukových stromů, palmové plantáže, plantáže kávovníků, kakaovníků, hřebíčku, jehož listí voní stejně jako hřebíčkové koření. Plantáže byly po léta zpustlé a zanedbané. Čínané je dávají znova do provozu a až budou očividně prosperovat, přijde na ně pogrom.

Domorodé obyvatelstvo má velice podobné fyzické rysy jako jihoameričtí Indiáni. Vypadají stejně jako Indiáni v Ekvádoru, Peru či májští Indiáni v Mexiku. Jakoby jedna rasa lidí putovala z Jižní Ameriky do Severní, přes Havaj, Tahiti, Polynézské ostrovy až do Indonésie a tam se zastavila. Uzemí poloviny zeměkoule má nápadně si podobné domorodé obyvatelstvo. To je pozoruhodné i v ručních pracech, tkaničkách, výšivkách a výrobcích z kůže. Thor Heyerdahl o tom psal v knížce Kon Tiki a ukázal na migraci lidí naprostě opačným směrem než tvrdili antropologové. Museli to být zdatní lidé, kteří měli silu, znalosti odvahu a motivaci vyrazit do neznáma. Některé kmeny Indiánů propadly alkoholu, drogám, mnoho kmén vymřelo. Je zajímavé, že neosídliли Austrálii a Nový Zéland, ale dorazili až do

Indonésie. Ze západu se Indonésie setkala s přílivem lidí z Arabského kontinentu, Malajska, Indie a Číny a vznikla unikátní směs ras, kultury i náboženství.

KRÁLOVSTVÍ

Navštívili jsme královské museum, které patří samozřejmě státu a nejmladší syn posledního krále nám dělal průvodce. Nejdříve nám ukázal "královský palác." Batácká stavení mají typické střechy zvednuté jako buvolí rohy. Stojí na vysokých muřích nohách. Dům byl 380 let starý, pamatuje 13 králů. Stavení je rozděleno na dvě části. Přední má královskou ložnici, dvě kuchyně, jednu pro krále, druhou pro hosty. Druhá část domu je společná ložnice královských žen. Když řeknu palác, dům, stavení, ložnice, kuchyně, máme představu privátního, ohraničeného prostoru. V batácké skutečnosti je tradiční stavení, včetně královského, nejpodobnější palubě lodi a něco jako bývaly ubytovny na chmelu. Král měl ložnici velikosti kozího chlívku, s okénkem aby mohl špehovat a vybírat si ženy. První králova žena měla rohož uprostřed pravé poloviny ubytovny a od ostatních se její místo lišilo tím, že měla privátní prostor na ukládání šperků a královských darů. Ostatní ženy měly prostor stejně konstrukce jako je zavazadlový prostor nad hlavami cestujících ve vlaku. Žádná dvířka, žádná petlice. Každá žena měla kromě rohože svoje ohniště, kde si sama vařila. Celé stavení mělo jedno okénko, nikde díra ani škvíra, natož komín kudy by mohl dým unikat. To proto, aby zlí duši nemohli vniknout dovnitř. Stavení bylo rádně utěsněné. Ženy prý trpěly špatným zrakem nejen z věčného šera, ale hlavně z dýmu ohniště.

Střed "paluby" byl podélně asi půl metru snížený. Asi tři čtvrtě metru široký průchod byl z řídkých dřevěných kulatinek, aby manželky mohly vykonávat své potřeby rovnou tam a nemusely sestupovat po žebří-

ku, ale hlavně aby se nikde netoulaly. Ženy byly pod přísňmým dohledem a jestli některá zanášela, čekal ji i milence trest smrti. Každý král měl od deseti do 24 žen, od 27 do 99 dětí. Nový král musel zabít buvola a buvolí rohy dodnes zdobí dva sloupy královské místnosti.

Děti zůstávaly s matkami do věku pěti let a potom odešly do jiného stavení. Nový král musel být prvním synem první ženy, která musela pocházet z královského rodu. Ostatní ženy si král vybíral podle své libosti a jejich krásy. Na to měl vyhlídkový domeček na muřích nožákach. Tam seděl, vykukoval a okukoval krasavice, které přicházely z široka i daleka a čekaly až král kývne. To samozřejmě dalo hodně práce a udržovat všechny styky mu pomáhal asistent, který dodával ženy až do královské ložnice. Asistent byl kastrát a spal v kukani velikosti většího šuplíku pod královskou posteli. Královským ženám dodával betel, který má narkotické účinky. Pro krále michali lektvary na potenci a tak byly v království používány kromě bambusových nádob na vodu, nádobky na sůl, mističky, krabičky, flaštičky na medicíny, hůlky na míchání a všelijaké potřebné instrumentiky. Betelové nádobičko je velice hezké a sběratelé exotických prkotin mají v Indonésii nekonečný výběr.

Do listů betelu, které vypadají jako listy břečťanu, se balí gumovník, "vápenatá kašička" - nejsem ani chemik ani lékárník - a ještě něco. Betel tradičně žvýkají ženy. Stařeny mají rudě červené dásně a černé zuby. Většinou popírají narkotické účinky a tvrdí, že žvýkají aby měly silné zuby. Žvýkající stařenky však mají v puse místo zubů pahýly. Betel se tradičně dával a ještě dává "jako gesto pohostinnosti, jako u nás chléb a sůl. Původně prý přišel tento zvyk z Indie. Betel roste zdatně a používá se i v lokální kuchyni. Chuť listu je mi povědomá, má zvláštně aromatickou nakyslou pří-

trpkou, docela příjemnou chuť. Bez správného namichání samotný list narkotické účinky nemá. Na severu Sumatry se pěstuje i marihuana ve velkém a používá se běžně jako "zelenina" při vaření. Na Bali používají kulináři psychodelické houby a tak si má člověk dávat pozor, aby nepozrel něco, co by mu připravilo nezapomenutelné zážitky. Ale na bylinky a všelijaké elixiry si v Indonésii potrpí. Připravují se a prodávají domácky i komerčně připravené elixiry, které se začínají využívat i do světa.

Poslední král a také první, který měl pouze jednu manželku byl obrácen na křesťanství. Měl sedm synů a dvě dcery. Království vládlo okruhu asi 25 km a patřilo mu asi 100,000 poddaných, kteří odváděli královské daně. V r. 1947, kdy byl v Indonésii nastolen nový pořádek, byl tento král, "zlý kapitalista a vydržiduch" popraven a království znárodněno. Král, který se vzdal nejvíce královských privilegií to musel myslit s křesťanstvím vážně. Vzdal se po toku generacích privilegií, zvyků, radovánek a ceremonií. Dnes je tedy z království muzeum a nejmladší synek, již dědula, vypráví.

V ženské ložnici byla dřevěná radevka do které ukádali nabalzamovaného krále v případě, že nastupující král byl ještě nezletilý. Do doby jeho dospělosti vládl zástupce. Mladý král byl fyzicky přítomný ve svém paláci. Nabalzamované tělo prý nezaváňelo. Vdova a ženy odešly do jiného domu a čekalo se na nový královský dvůr.

Kolem krále žilo a úřadovala asi 500 lidí, armáda, služebníci, ženy, děti a hosté. Kromě velkých království byla také miniaturní, pář chaloupek a byly od sebe vzdáleny 200-300 metrů. Vzájemně mezi sebou válčili a na obětech si pochutnávali. Lidožroutsví bývalo běžné a na ostrově Samosir nás několikrát ujištěovali, že už nehodují, ale když bychom chtěli pejska, to že mohou na talíři dodat.

OSTROV SAMOSIR

Jezero Toba je vulkanická rarita. Je to největší jezero v celé jihovýchodní Asii. Velikostí je to malé moře. Jezero je na dně obrovského kráteru, ve výšce 900 metrů a je 450 metrů hluboké. Kolem se zvedají kopce do výšky 1,500 metrů. Uprostřed ostrova je oválný ostrov stejně veliký jako Singapur. Ve vrcholcích ostrova je další jezero.

Podnebí je příjemné, chladnější a většina stromů, kromě plantáží, jsou borovice. Cesty jsou uzoučké, klikaté a celkem sjízdné. Tu a tam jsme měli menší potíže přejet most. Když chyběla prkna, zábradlí a byly moc velké díry, raději jsme vystoupili a nechali řidiče přejet samotného. Autobusy plně naložené domorodci jen profrčely bez nejmenšího zaváhání. Možná, že most vydrží ještě týden a pak se dočteme v novinách, že autobus spadl do řeky a zahynulo 15 lidí. Kolem jezera žije asi 3 miliony Batáků šesti různých kmenů, prý potomků z Himalájí a Burmy, ale kdo ví, jistě by měli jiné náboženství. Batáci vzdorovali každému a jsou tvrdohlavě vklíněni svým křesťanstvím mezi muslimy. Misionáři z Německa a Holandska konvertovali domorodce koncem minulého století a jejich křesťanství má mystický nádech.

Tradiční batácká stavení jsou asi 18 metrů dlouhá a v každém žije několik rodin. Domy nemají hrébíky, trámy jsou pevně spojené provazy a dřevěnými kolíky. Dříve používali doškové střechy, teď je většina střech z rezavého vlnitého plechu. Průčeli domů jsou zdobena řebářskými výtvory. Vzory jsou červeno černo bílé, ale všude je vidět zub času a žádná údržba. Vše je po staletí originální.

Batáci pochovávají mrtvé do výstavných hrobek, které jsou roztroušené podél cest i v polích a vypadají velice malebně. Hrobka je nad zemí, má několik oddělení, radevka je jako šuplik. Otevřený pro-

stor se po pohřbu uzavře. Na základně i o několika patrech pak stojí miniatury batáckých domů a vedle domečku je i kostelík, nebo jsou domečky dva a kostel stojí uprostřed. Rozhodně údržbě hrobů věnují mnohem větší pozornost a úsilí než vlastnímu obydli.

Podle oficiálních statistik jsou Batáci z 90% křesťané, zbytek obyvatel jsou muslimové a budhisté. Tohle úctyhodné procento není výsledek lidské zbožnosti, ale nařízení. Jako za Konstantina bylo křesťanství nadiktováno Římanům, tak i zde každý musí mít nějakou víru a lidé se do víry, tedy křesťany naroď. Batáci, tak mi vysvětlila mládež při parníkových diskuzích, jsou všichni křesťané. Rozpustili mládenci se dušovali jací jsou křesťané a hráli chudinky, že nemají matku, otce, ale vesele si pokuřovali a mrkali na sebe, kdo bude mít lepší story. Hoši měli za ušima. Doufali, že mi srdce pukne žalem a bohatě obdarí sirotky. V jejich očích je každý běloch obrovský boháč.

Pokračovali jsme dál po náhorní plošině a před sešupem dolů na ostrov jsme se zastavili abychom načepovali benzín. Seběhla se celá vesnice. Z barelu klikou napumponovali 20 litrů benzingu do kanistru a žena jej přelila za trychťové asistence do našeho auta. Ať jsme kdekoliv, benzín a pití bylo vždy zatím k máni a hladem bychom také neumřeli.

Vesnice na ostrově byly jedna vedle druhé. Často jsme vystoupili a pochodovali pěšky, abychom viděli život pěkně z blízka. Děti je všude jako smetí. Ty o něco starší, kluci i děvčata mají širokým pruhem látky přilepené sourozence na zádech nebo na boku. Sourozence nosí jako živé panenky. Robata ani nepípnou a zdaří se být docela spokojená. Život kolem je velice chudý na peníze. S motykou a při práci jsou vidět jenom ženy a někdy děti. Sem tam je na poli i starec, ale zdatného muže jsme v akci neviděli. Ti sedí v

krčmách a hrají šachy nebo kulečník. A jestli pracují, tak asi pusou, protože se mezi sebou baví bez přestání. Venkován se pachtí na malém poličku a snad mají dostatek. Pěstuji rýži, nádherné hlávky zelí, cibuli, kukuřici, cukrovou třtinu i brambory. Pole jsou mimo vesnicu a odpad z hlávek zelí hnije na hromadách zatím co prasata ve vesnicích jsou hubená, až jim koukají žebra.

Mechanizace v podstatě neexistuje, ale ani to by nebylo řešení chudoby. S větší produktivitou a velkovýrobou by přišli i o to málo práce, kterou na nudličkách polí mají. Zákon nabídky a poptávky tady nefunguje a výšku cen určuje množství náhodné produkce. Když jsou ceny zemědělských produktů vysoké, následkem menší úrody, zasadí zemědělec méně, aby zajistil potřebné minimum. Když jsou ceny nízké, zasadí víc. Ať jsou ceny nízké nebo vysoké, má na konci nejnutnější minimum, které potřebuje k přežití a ani o zrno víc. Je to situace k zbláznění, ale myšlení tady funguje jinak. To co dává smysl nám je přesný opak toho jak se přemýšlí tady. Koncept hromadění je pro obyčejné venkovany naprostě nepochopitelný. K čemu by pak byla vzájemná závislost? Stejně je to i s naším mančaftem. Jsou daleko spokojenější když mohou mít dluhy a pomaličku je splácat, než mít i to nejmenší spoření. Dokud mají dluhy, je vše v pořádku, pěstují se dobré vztahy, pomáhají jeden druhému. Člověk, který nemá dluh je ztracený, nikoho nemá. Kdo nemá dluhy je hotový psanec a takoví snad ani neexistují.

Kolem cesty vesničané sušili na rohožích rýži, kávu, "mleli" mouku z rýže nebo kukuřice. Kůlem tloukli zrno v důlků kulatého kamene, tu pak přesívali přes plastikové sito do plastikového škopku. Samosir má pověst lidožroutského ostrova. Malé válčíčky mezi sousedními královskými vesnicemi stačily udržovat hody. Oko za oko, Zub za Zub, obyčejně odveta. Vždy jsme si představovali

lidožroutské kraje v divočejším po-sazení, v pralesech, džunglich a ne-v malebné, krásné a mírné krajině. Misty byla krajina k nerozeznání od Rakouska, Německa, Kanady, Koloráda, Idaha nebo Montany. "Autentická vy-stoupení" domorodců pro turisty do-dala trochu věrohodnosti lidožrout-ským zvyklostem. Kapela seděla ve štitě, na "balkoně" batáckého sta-vení. Vřeštěla kobří trumpe, mo-notonní bubenování spíš afrických rytmů nevzbuzovalo mírové ani libé pocity. Tanečníci byli v tradičním oblečení z tmavé režné látky s drob-ně tkanými a vyšivanými vzory. Ženy mají veliké širáky trojuhelníkového tvaru, odvěsna je přes tvář a na ni visí korálková paráda asi 5cm dlou-há. Do obličeje jim vidět moc není. Tanec je daleko jednodušší než ja-vanské tance. Mírné podupávání, trochu pohybu paží a mezi prsty protáčí symbolicky mince. Právě se ko-nalo představení pro holandské tu-risty a garda penzistů byla roztomi-le a neuvěřitelně spolupracující. Domorodci na ně nasadili dlouhé šá-ly, které jim "slušely" stejně jako sluší domorodcům saka a kravaty. Video kamery bzučely a doma bude exotické potěšení. Za malý poplatek nám ukázali několik stavení uvnitř a od královského sídla se v podstatě liší pouze velikostí.

Pro zdejší lid se styl života ne-změnil za stovky posledních let. Misto králů vládne prezident a ge-nérálové. Jestli je řídí místní vláda nebo centrální z Jávy, na den-ním životě nic nezmění. Lidé dobý-vají životě v potu tváře. Každý žije ze dne na den. Naši předci žili od sezony k sezoně a museli se starat, aby byly stodoly a sýpky plné, aby bylo dost sena a slámy pro dobytek, dřeva na topení, ale tady, pokud je člověk schopný pohybu, snad ani nemůže hladem umřít. Všude ko-lém roste něco k snědku. Půda je úrodná, přístupná, vody dostatek, mohla by to být super zahrada. Indonésie je požehnaná v tolika směrech. Má nejen produktivní ze-

mědělství, pracovní sily, ale i ne-rostné bohatství a suroviny. Západní svět pumpuje do Indonésie neuvě-řitelné investice a ekonomická pomoc rozvojové zemi přesahuje mnoho mi-liard dolarů. Vyrábí se zde nač si člověk vzpomene a k dostání je také vše. Dosud jsem nepřišla na nic "důležitého" co by chybělo. Exportuje se do celého světa, ale zdejší systém a tím nemyslím jenom státní zřízení, ale i myšlení obyčejných lidí, doveďte všechno zajímavým způ-sobem prošustrovat. Japonci by si poradili jinak. Jestliže se Indoné-sie ekonomicky zhroutí, bude to určitě "vina Západu", stejně jako všechny přítomné problémy "zavinili" oškliví Holandáné. Kdyby se to tady změnilo k lepším zitřkům jako ve Vietnamu, Laosu, Kambodžě a nastal pravý osvobozenec rý, hlad a bí-da, potom už nebudou ani banány. Nějak tomu všemu nerozumím. Bude zajímavé vidět jak to půjde do bu-doucna s mládeží, která se zdá být na první pohled prozápadního stylu i chování. S komunikacemi se před ni-mi otrevírá svět, vidí filmy, televizi, tu a tam se z nich někdo někam podívá. Vidí množství turistů a zá-padních lidí, kteří zde pracují, vi-dí jak žijí. Jsou nesmírně zvědaví a vše napodobují velice rychle. Kdo si získá hlas mládeže, získá politickou moc. Během voleb, děti od těch nejmenších ať jsme jeli kamko-liv, ukazovali dva prstičky. To že jsou pro volebního kandidáta č. 2. Od útlého věku jsou dětičky politický vychovávány v duchu Pančasily. Současná vláda je volební strana č. 2, zlatá střední cesta. První a 3. strana má naprostě stejný volební program. Takže vlk se nažral a koza zůstala celá. Lidé v autokratické demokracii mají svobodně na vybra-nou. Indonézané jsou mistři v napo-dobování.

Lidé nespojují prosperitu s prací, ale s mocí. Kdo má moc, nemusí pra-covat a má peněz, které se mu jen sypou. Obyčejně všimně. Vypracovat se někam od piky je absolutně nepří-

jatelné, nepochopitelné a nemožné. Úřady se přidělují, dědi a kupují. Když mě mládež dusila na parníku, aniž mě mladenci zdolali coby sirotci, začali s politikou. Ríkali, že by potřebovali lepší vládu. Zeptala jsem se jich jak by na to šli oni, kdyby byli zvoleni prezidentem. Už jenom pomyšlení bylo nepředstavitelné. Chichotali se a vylezlo z nich, že by dali lidem peníze. S tím přijde mládě, ale zralý kozák prohlásí, že by si v co nejkratší době nahrabal co nejvíce sám pro sebe, samozřejmě ze státní pokladny. Kozácké řešení je skutečnost. K zamyšlení jsou oba extrémy, ale ani jeden ani druhý nemluví o pilnosti, disciplině a usilovné práci.

Cestou zpět do Medanu jsme se zastavili v Sultánském paláci. Architekturou je daleko výstavnější než paláce na Jávě, ale oboji jsou poznamenány zubem času, notnou plísní, jen žlutý trůn velkolepě záříl. Končil dlouhý víkend. Na letišti byla zoologická zahrada. Rezervované místenky se "rozprodaly" a do našeho letadla jsme se nedostali. Nocovali jsme a teprve ráno jsme se bez tlačenky vrátili do Jakarty.
-kas-

DOPIS NA ROZLOUČENOU

Milá Marcelo,

člověk miní a Pán Bůh mění a tak když jsme se loučili, neuvědomovali jsme si plně vážnost situace. Možná, že je to tak lepší, aspoň na Tebe máme vzpomínky bez slz v očích. Znám to dobré z loučení s Helenou, která nás také předešla. Na letišti jsme brečely a smály se dohromady. Loučení je vždycky těžká věc, ale přesto v něm není beznaděj. Když se s někým loučíme, nikdy nevíme jestli to není naposled. Tak to bylo i s mým tátou. Na rozloučenou mi říkal, abych nebrečela až umře, a za deset dnů po naší návštěvě zemřel.

Děkujeme Pánu Bohu, že nám i Tobě dal příležitost abychom se potkali a poznali, aspoň na krátko a pevně věřím, že jsme Ti pomohli odpovědět na některé otázky a že jsi přečetla knížku Zápas o duši. Snad jsi připravena na vše co je před Tebou. Je toho za život tolik a všichni, kteří ignorují existenci Pána Boha, nemohou nikdy rozumět a pochopit jeho plán, jeho záměry a náš vztah k Pánu Bohu. Sama víš, že plán spasení je pro každého bez rozdílu jednoduchý a přístupný. Tento svět je pro nás pro všechny jen společnou čekárnou. Kdo Pána Boha během života přijme, může čekat ve smělé doufání na promoci.

Marcelo, ničeho se neboj, Pán Bůh Ti dá dostatek síly, odevzdej vše co jsi a co máš do Jeho vedení, nech se vést i nést s naprostou důvěrou, jako malé dítě, které nemá strach ani když jej rodič obrátí vzhůru nohama. V každém životě jsou radosti, starosti i utrpení a pokud mohu mluvit za sebe a částečně i za Tebe, Pán Bůh nám dal mnoho požehnání. Dal nám poznat radost, lásku, rodičovství, dal nám smysly vnímat, poznat, učit se z dobrého i špatného, ale především nás přivedl k sobě, aby chom ho poznali a našli u něj klid, mír a lásku, po které všichni toužíme. Dal nám příležitost se radovat z přítomnosti a těšit se na budoucnost. Všichni máme tendenci Pána Boha zpovídат proč dovolí to či ono, ale Pán Bůh nám dává prostor a svobodu, aby nám ukázal jaci jsme a že to bez něho sami nezvládneme. Nastavil nám zrcadlo a vidíme sami sebe. Pán Bůh žádnou hrůzu netropí. Co kolem sebe vidíme je naše práce. Každý z nás dojde na rozcestí, všichni se musíme rozhodnout sami za sebe a rozdělit se. Jsou jenom spasení a nespasení. Třetí kategorie lidí neexistuje. Potom pohled dolů do pekla musí naplnit každého z nás nekonečnou vděčností, čeho jsme ušetřeni. V realitě pekelného a nekonečného utrpení je i "přítelkyně rakovina" jenom malíčkost.

Marcelo vím, že nejsi uplakané děcko, přesto budeš mít těžké chvíle a slzy v očích. Snaž se smířit v myšlenkách i doopravdy se všemi, i těmi, kteří Ti vědomě či nevědomě ublížili, aby přes Tvoje útrapy poznali silu Tvého vítězství. Jestliže Ti nezbyde síla na nic jiného než na modlitbu, Pán Bůh slyší a neopustí Tě. Když si uvědomíš jak Kristus trpěl, byl bez viny, bez hříchu, nesl všechno utrpení světa, bolest, potupu, zradu, pomstu, nenávist a zlobu všech, kteří ho nepřijali za svého, přestože měl možnost a možnost stále má, každému ukázat. Přesto bez odporu a trpělivě všechno snesl, potupu i smrt, aby nám otevřel cestu do nebe. Bible nás učí abychom byli jako Kristus, to znamená, abychom také snášeli utrpení.

Za tu dobu co jsme poznali Pána Boha, nás předešlo na život věčný několik mladých kamarádů. Jak se zdá, s léty to bude jenom přibývat. Pokud to byli křesťané, bratři a sestry v Kristu, radovali jsme se za ně, protože jsme se rozloučili jenom dočasně. Shledání v nebi bude velkolepá "party" a budeme překvapeni kdo tam bude a kdo ne.

Někdo se ani nenařodí, je potracen a najde cestu domů, protože Pán Bůh nás zná ještě v lámě matky. Někdo se narodí a zemře v dětství. Stastníky kolem světa jsou zdrcující, ale děti patří Pánu Bohu. Pán Bůh si někdy povolá člověka dřív než by mu dovolil dohopsat až do pekla. Někdy si člověk uvědomí existenci Pána Boha za tragických okolnosti. Člověk na dně hledá víc a rebeluje miň. Pán Bůh zná naše srdce a těm, kteří jsou vnímaví a respektují Boží existenci, ale nevzdají mu čest, těm zatemní mysl a nikdy ho nenajdou. Proto jde tolik "dobrých lidí" do pekla. Pán Bůh není obchodník, ani kramář, ale trpělivý a milující Otec. S Pámem Bohem je každý vítěz, i ten nejnuznější a nejubožejší, nemohoucí mrzák. Pán Bůh nedělá chyby, nikomu nenadružuje, má stejná pravidla pro všechny. Kristus není

roztomilé robátko, ani mrtvý, ukřížovaný člověk, ale živý Vítěz a tak i Ty budeš žít na věky v dokonalém stavu, s novým tělem, smysly a svojí osobnosti. Čeká Tě nekonečné poznání, radost, vše nové a ani jedna vzpomínka na starý svět. Vyhlihneš se jako kukla v motýla. Pán Bůh nám dává tolik důkazů a čím lépe ho poznáváme, tím víc se těšíme až se s ním a všemi ostatními shledáme. Těšíme se domů.

Marcelo, tohle není pro mě první dopis na rozloučenou a vidím jak sama zraju. Dřív bych pro slzy neviděla na papír, teď je držím, protože věřím, že jsi vše pochopila a přijala, že Tě v nebi uvidíme. Buděš zahojena, vysvobozena a přeměněna do nové existence. Nejsi poražena, ale vítěz. Jak Tě jednou Pán Bůh dostane do ruky, už Tě nikdy ne-pustí a půjde s Tebou až do konce. Neměj obavy, nepotřebuješ žádné pomázání, ani jiný rituál, je to mezi Tebou a Kristem. On je ten, kdo přináší odpuštění a spásu hříšníkům. Jenom v něm máme jistotu a smělé doufání.

Přejeme Ti co nejklidnější dny, co nejméně fyzického utrpení, dny v míru a klidu, sílu pro všechny, kteří budou kolem Tebe a i kdybys byla sama samotinká, nezapomeň, Pán Bůh je s Tebou.

Marcela zemřela v Anglii dřív než jí tento dopis došel.

DOPISY ČTENÁŘŮ

Váš časopis jsme si přečetli s velkým zájmem. Teologicky tolik nedává jako duchovně. Má ještě jeden obrovský význam, ukazuje, že všude na světě jsou lidé, křesťané, Slované, Češi, kteří se chtějí podělit svými poznatkami, svou vírou s ostatními, aniž by mohli očekávat že jim to něco vynese. Těžko můžete očekávat z československa nějakou finanční podporu a přesto jste s tohoto díla chopili. Kladla jsem s

otázku: Jakou víru reprezentují? Katolickou, evangelickou, pravoslavnou, ale odpověď je jedna: křesťanskou.

Pustili jste se do práce, jejíž motivy jsou dnešnímu člověku cizí, neboť slova jako filantropie, milosrdenství, nezištná láska, jsou "přežitkem minulosti." Ráda bych vám přispěla alespoň nějakým textem, pokud se vám bude hodit.

O váš časopis máme velký zájem a těšíme se na další číslo.

-MLS ČS-

... Pracoval jsem celý život v továrně, poznal spoustu lidí a jejich myšlení, výhrady vůči náboženství i jejich vědomosti o věřících a o vídění. Znám argumenty ideologů, prostých lidí, funkcionářů, prostě názory všech vrstev lidí. Vím jak je nutné je oslovit a váš způsob oslovení v Zápací o duši je ten nejpůsobivější. Četl jsem již mnoho literatury, ale právě ZOD odpovídá onomu způsobu, kterým lze zapůsobit na každého, kterému porozumí každý a je řečí dneška. Podává argumenty tak, jak jsou je lidé dnes schopni přijmout.

A tak vás znova prosím, věnujte mé prosbě o pravidelné zasílání zvlášť pozornost a péči.

-BS ČS-

ODPOVĚĎ NA DOPISY

VÍRA A VĚDA - Pokračování

Názor, že Evoluční myšlení je základní podmínka pro další pokrok vědy je logicky i historicky neudržitelný. Právě naopak, několik záverů, které vyplynuly z evoluční doménky vědě značně uškodily. Například tzv. zakrnělé, odumírající zbytkové orgány jako slepé střevo, mandle, atd. byly považovány za bezfunkční. Jejich bezfunkčnost byla žádoucí, protože se hodila jako evoluční důkaz. Je zajímavé, že nikdo nepřišel a ještě neobjevil vyvíjejí-

cí se orgány, jejichž funkce je teprve budoucností. A tak se tyto "nevzhodné orgány" odřezávaly jako na běžicím pásu. Dnes vědci ví, že v těle není ani jedna bezfunkční zdravá buňka, ať jsou to zuby moudrosti, ušní svaly, prsní bradavky mužů nebo jakýkoliv jiný orgán.

● Evoluční věda předpokládá, že starověký člověk byl primitivní a nevědomý. Člověk v nižších vývojových stupních prý měl menší mozkovou kapacitu a tedy i nižší inteligenci. Dnes víme, že velikost mozku člověka neurčuje stupeň inteligence. Největší geniové by podle mozkové kapacity měli být mentálně zaostali.

● Dnešní archeologové odhalují nové důkazy o důmyslnosti našich předků a jejich přesných znalostech světa. Například Dr. Josef Davidovič se před mnoha lety domníval, že obrovské kamenné kvádry egyptských pyramid nebyly vytěsnány, ale byly ve skutečnosti odlitny na místě jako dnešní cement. Kdyby tomu tak bylo, tajemství egyptské špedítérské technologie by vyprchalо. Většina vědců Davidovičovu doměnku nepřijala, ale nově rozluštěné hieroglyfické záznamy dávají dokonce recepis jak vyrobit syntetický kámen. Popis obsahuje 29 příměsí minerálů, které mají být smíchány s drzemým vápencem a kamenivem. Dnešní cement váže přísek mechanicky, je to v podstatě chemické lepidlo, kdežto egyptský recepis poskytuje návod na molekulární vazbu, která je nesrovnatelně pevnější a trvalejší. Stavební společnosti s velkým zájmem studují recepis "primitivnějších lidí", kteří znali výrobu syntetického kamene molekulární vazbou.

● Předpoklady, že zkameněliny, uhli a ropa se musely tvorit dlouhé miliony let, také padly. Je to sice veřejné tajemství, ale zkameněliny, uhli i ropa mohou být připraveny laboratorně během několika hodin. Kdyby ropa vznikla před miliony let,

jak vědci dodnes tvrdí, nebyla by pod tlakem a musela by se pumpovat a vytláčet. Ještě pravděpodobnější je, že bychom po stamilionech let neměli ani ropová pole ani uhlerná ložiska. Současná denudační rychlosť by je odnesla dálko do moře. Dnešní rychlosti by byly kontinenty srovnány s mořskou hladinou za pouhých 30 milionů let. Porušená izostáze by způsobila nové horotvorné pochody, a nový odnos materiálu i s ropou a uhlím.

○ Západní kreacionisté publikují množství nálezů a důkazy, které evoluci vyvracejí. Ty jsou ostatními vědci úplně přehlíženy nebo ignorovány. Chybějící sluneční neutrino, anomální disperze quazarů, nedostatečné množství helia na zemi, nerovnovážný stav uhlíku 14, nadbytek padajících komet, halopolonium v žule atd. Objev Plesiosaury, který byl vyloven poblíž Nového Zélandu byl ignorován všemi vědci, kromě kreacionistů. Téměř žádná učebnice spontánní biogeneze se nezabývá problémem levotočivých aminokyselin, které jsou základem života a anorganicky nesložitelné. Kdo kdy slyšel ve škole o kyslíku, který je fyzikálně uvězněn v prahorních horninách, které se prý formovaly když ještě nebyla kyslíková atmosféra? Seznam je nekonečný stejně jako naše dobrovolná degradace moudrosti.

○ Mohli bychom pokračovat geologií a především astrofyzikou. Jeden z nejnovějších poznatků je rozpad rychlosti světla. Jestliže skutečně rychlosť světla historicky zaznamenala drastický úpadek, potom atomární a dynamický čas neodtkává ve stálé relaci, nýbrž atomární čas se vůči dynamickému zpomaluje. Tohle vysvětluje proč vidíme ve vesmíru dění, které se prý odehrálo před mnoha miliardami světelných let. Taková skutečnost by vyvrátila starý vesmír a úplně převrátila teorii velkého třesku a teorii velkého smrsku. Evoluční vědci se však

takové myšlenky nedotknou ani desetimetrovou tyčí, protože v mladém vesmíru není místo pro nahodilou evoluci, ale pouze pro Stvořitele, kterého se tolik bojí. Mnoho dnešních vědců trpí mravní úbytí, nikoliv inteligenční. Jejich moudrost se plně nerozvinula, ačkoliv jejich inteligence, která se nese na mechanistickém těle, může a i většinou je fenomenální. Proto si zavírají svou humanistickou a materialistickou filosofii vrátka k novým, převratným vědeckým objevům. Nevidí a nezkoumají rozumný vesmírný plán a kdyby takto k vědě přistupovali vědci v minulosti, asi bychom dodnes neznali ani elektřinu.

Bože dej nám zdravý rozum k přemyšlení. Vždyť jsme potopeni v sebebožství, které ospravedlňujeme evolučními naukami jen proto, aby chom v našich myslích odstavili Toho, kdo vládne celému vesmíru. Naše fantacie Boha nevymaže. On drží nejen celý vesmír, ale i historii lidstva pevně ve svých rukou.

-pst-

ČTENÁRŮM

Minule jsme psali, že dostanete další zásilku s dvěma výtisky ZOD. Pomozte nám časopis šířit dál. Potřebujeme spolupracovníky, pomocníky, nejlépe "desátníky", kteří by z místa svého bydliště poslali každý druhý měsíc deset časopisů do ČS bud na nové adresy, nebo adresy, které vám připravíme. Rádi zašleme i větší množství výtisků pro krajanské události a shromáždění, organizace, knihkupectví, atd. Upozorněte nás na každou možnost, kde bychom mohli sloužit. Dejte nám včas vědět, aby chom měli časovou reservu pro poštu. Můžete si objednat více výtisků Vánočního čísla. Od 5. čísla tiskneme tisícovku. V blízké budoucnosti, snad do Vánoc, chceme vydat barevnou přílohu s fotografiemi z Papuánska, Indie, Kašmíru a Nepálu. V zásobě

máme Nový Zéland, Jižní Afriku, Taiwan a mnoho dalších.

OBJEDNAVKY ČASOPISU a dopisy
zasílejte na adresu:
STEIGER, c/o ARCO Indonesia
P.O. Box 63/JKT, JAKARTA
INDONESIA

Objednávky knihy Zápas o Duši:
MILAN, 1647 Hummer Ct.
Leadville, CO. 80461, U.S.A.
Předplatné dobrovolné, do ČSR
vždy zdarma.

MISIONÁŘI

V Indonésii jsou pro nás misionáři běžnou záležitostí a mnozí z nich jsou našimi blízkými kamarády. Snad každá náboženská denominace, organizace má své zástupce roztroušené po všech ostrovech Indonéského kolosu. Misionářský rozpočet jenom v Indonésii přesahuje tři miliony dolarů ročně. My však v Indonésii nejsme jako misionáři ani jediný cent z tohoto rozpočtu, ani jiného rozpočtu, nás nepodporuje. Americký rozpočet na misionářskou práci v zahraničí představuje 1.3 miliardy dolarů, tedy 5 dolarů na každého Američana a to mluvíme pouze o mimoamerickém misionářském rozpočtu.

Indonéská vláda misionáře do nedávna trpěla bez velkých výhrad, ale poslední dobou zamotala hlavu většině misionářských organizací. Misionáři, kteří ztrávili v Indonésii více než deset let aktivní služby, nedostanou prodloužení viz. Metody a způsob misionářské práce se však mění a některí noví misionáři přicházejí s "požehnáním" ministerstva školství, místo ministerstva náboženství. Přicházejí jako učitelé angličtiny a ještě lepší koncept je tzv. "tent makers" (výrobci stanů). Tak jako se apoštol Pavel živil výrobou stanů během své misionářské služby, tak dobrovolní křesťané profesionálních povolání přicházejí

za zaměstnáním a zanechávají za sebou křesťanské svědecství. Dokonce i v Číně, vláda křesťanské profesionality vitala a dávala jim dokonce přednost. Jejich životní styl, rodinné zázemí, osobní a především pracovní morálka je často na daleko vyšší úrovni, než světských profesionálů. Obvykle nemají rodinné problémy, nepropadají alkoholismu, drogám, nevyhledávají místní ženy, nezanechávají nemanželské děti. Jsou vyrovnaní a pracovně produktivnější.

Zúčastnila jsem se "inspekční cesty", abychom nahlédli do práce misionářů, které naše jakartské shromáždění podporuje. Nemám k tomu profesionální kvalifikaci, ale naše pověst samorostlých misionářů mě k tomu v očích ostatních kvalifikovala a oprávnila. Z Jakarty jsme letěli do Surabaye. Tam nás čekala mladá slečna doktorka, která právě praktikovala v baptistické nemocnici. Ze Surabaye jsme jeli další dvě a půl hodiny autem do Kediri. Provoz na silnicích byl sále "živý." Téměř žádná osobní auto, ale o to víc nákladáků, autobusů, kol, motocyklů a vlasy se nám ježily hrůzou, koho v tom mumraji převálcují.

První den jsme ztrávili v nemocnici a okolí. Viděli jsme práci přeti amerických lékařů. Mezi nimi je dětský lékař, specialista na rakovinu, chirurg a zbývající praktikují všeobecnou medicínu. Sestřičky a ostatní personál nemocnice je indonézský. Nemocnice vychovává a trénuje vlastní personál. Mají vždy tolik studentů, kolik jich mohou zaměstnat. Kromě nemocničního personálu připravují porodní asistentky, protože více než 90% dětí se rodi po domácku a tradiční porodnické praktiky jsou často hrůzostrašné. Pupeční šňůru uríznou štěpinou bambusu "sterilizovanou" kravským hnojem a pod. Dětská i materšská úmrtnost je na venkově vysoká.

Nemocnice má kapacitu 150 lůžek, porodnické oddělení, dětské oddělení, oddělení pro muže a pro ženy.

Porodnické oddělení má deset inkubátorů i ultrazvukový přístroj na vyšetření těhotných maninek. Dobře vybavená laboratoř trpí nedostatkem potřebných chemikalií. Rentgenové oddělení je plně funkční a rentgenové snímky se suší na verandě na sušáku na prádlo. Oddělení intenzivní péče je vybavené perfektně a je stále plné. Esteticky se nedá srovnávat s moderní nemocnicí v Jakartě, kde jsem ztrávila několik týdnů návštěvami a dohledem na pacienta v bezvědomí, který ležel měsic v intenzivní péči. Co do péče a vybavení se vyrówná i předčí jakarskou nemocnici. Místní personál je laskavý, příjemný, ale chybí jim pocit zodpovědnosti. Pacienta si v Jakartě musí člověk hlídat sám. Výměna lahví s výživou i dohled na všechny rourky a jehly, které jsou do pacienta napichány zůstává na rodině.

Nemocniční komplex se skládá z několika samostatných budov a oddělení, které jsou spojeny zastřešenými betonovými chodníky. Je to jediná nemocnice v širokém okolí a slouží 45 tisícům domorodých pacientů. Nemocnice má 320 zaměstnanců. Služeb používají i expatrioti mimo Jakartu, protože ani v Jakartě není lepší zdravotní péče. Z Jakarty létají cizinci do Singapuru, což trvá dvě hodiny a dostat se do Kediri je záležitost na celý den. Zdravotní středisko kam přicházejí pacienti na vyšetření mi trochu připomínalo trochu menší a ne tak bytelné kořeské stáje. Malé podlouhlé kamralky, židle a stůl, stolní větrník patří k vybavení vyšetřovny. Větrník tam je pro lékaře, protože domácí lidé zabední každou škvírku. Nemají rádi průvan. Zdravotní personál pacienta připraví pro vyšetření. Váha, teplota, krevní tlak a všechny potřebné testy jsou udělány před příchodem lékaře. Obyčejně mají služby dva. Ostatní jsou mezi pacienty v nemocnici nebo na operačním sále. Každý den dva lékaři vyšetří 300 - 400 pacientů.

Nevím jak to dělají a především kde berou sílu, ale jak potvrdil další misionář, který má na starosti technický chod baptistických nemocnic, které jsou roztroušeny i po jiných ostrovech, mají pomoc Shora. Kromě lékařů a zdravotního personálu má nemocnice také několik domorodých kaplanů, kteří pečují o duchovní potřeby pacientů. Po letech služby baptistické nemocnice vzniklo v Kediri několik křesťanských sborů.

Vedení nemocnice si právě lámalo hlavu, jak si poradit s nařízením, že musí celou nemocnici předráždat ze 110V na 220V. Odhad ceny tohoto špásu je přes 200,000 dolarů. Jak to udělat, aby se nenarušil chod nemocnice a co s veškerým technickým a laboratorním vybavením? To je jen jeden z dalších příkladů, jak může být práce misionářů ztížena. Stačí obyčejné úřední, naprostě zbytečné nařízení a nemocnice je mimo provoz. Je to smutné, ale nemocnice, kterou převezme stát a obsadí místními lékaři brzy zkrachuje. Jednotliví lékaři si stěžují, že jim misionáři berou pacienty. Když jsou jejich hlasy vyslyšeny, není ani nemocnice a pacienti ztratí zdravotní péči, která je v podstatě nic nestojí. To, že budou trpět vlastní lidé nikomu starosti nezpůsobuje. Vydávají se nařízení a ruší se viza i misionářským lékařům.

Chod nemocnice je uzavřený koloběh. Má vlastní personál na údržbu, v kuchyni, pradleny, švadleny na uniformy a prostěradla si šijí také sami. Vyrábí berle, hole, opěrné aparatury i rakve. Těch nepotřebují moc, ne že by umíralo málo pacientů, ale muslimové pohřbívají tělo zabalé pouze do plátna. V Indonésii umírá mnoho lidí zbytečně, protože přicházejí hledat lékařskou péči příliš pozdě. Každým rokem během dešťové sezony propuká komáří pochroma, horečka Dengue. Přestože se opakuje každoročně, neznalost a nevědomost lidí je zodpovědná za velké množství úmrtí, především dětí, které nedostanou pomoc včas. Dengue

bylo převzato z jazyka swahili "ki denga pepo", křeče způsobené zlým duchem. Někdy se také této chorobě říká horečka, která způsobuje lámání kostí. Kromě nesnesitelných bolestí a vysoké horečky tento komár způsobuje i vnitřní krvácení. Zdrojem nákazy je vlastně člověk. Samičky komáru přenášejí virus z nakažených pacientů. V nemocnici jsou pacienti odděleni od světa sítími proti moskýtm a jen dostatek kapalin s minerály a umělá výživa skrze žily udrží pacienta při životě. V domácím ošetřování obyčejně stačí pití tekutin s elektrolytem. Sáček minerálů, které se ve vodě rozmíchají, zachraňuje životy. Zádný jiný lék není třeba ani nepomůže.

V Kediri je kromě nemocnice ohromný zaměstnavatel, kde 45,000 zaměstnanců vyrábí cigarety. Ne že by neexistovala mechanizace, ale Indonésie má tolik lidí, že se dělá vše ručně, jen aby byli lidé zaměstnani. Po skončení pracovní doby vyrazí tisíce cyklistů na kolech a ostatní doprava se zastaví. Indonézský sen vystihuje nejlépe reklama na cigarety. Muž fešák, střední věk, možná střibrný vlas, veliký zlatý prsten a ještě větší zlaté hodinky značky Rolex, samozřejmě odpovídající kvádro, mladá elegantní žena a nezbytná cigaretka. Ta cigaretka je jedinou skutečností snu. A jeho následky? Kouří kde kdo. Děti prodávají cigarety na každém rohu, obyčejně po jedné. Kouří i ti nejchudší a často dají přednost cigaretě před miskou rýže. Bohatí kouří samozřejmě ty nejdražší importované cigarety, podle toho se pozná společenský status. Mnoho Indonézanů věří, že kouření bystří rozum.

Z Kediri jsme se vrátili zpět do Surabaye. Byli jsme se podívat na stavbu nového kostelika. Část cesty jsme absolvovali autem, zbytek pěšky chodničkem skrze zaledněné vesničky. Množství dětí radostně pištělo a vítalо nás křikem: mami, mami, mami. To platilo především paní misionářce, která nás doprovázela. Upro-

střed ničeho a pěkně daleko od silnice byl rozestavěný kostel, užitková budova. Hrstka křesťanů staví společně s místním stavitelem, který stavbu financuje z největší části sám. Zatím prostavěli tři miliony rupií, což je asi dva tisíce amerických dolarů. Pro domácí lidi je to nepředstavitelná suma peněz nebo mnohaletý výdělek. Pan stavitel zářil štěstím a stavba i v nedokončeném stavu slouží. Hrstka věřících má tak malý příjem, že sami nemohou zvládnout ani stavbu, ani aby vydržovali pastora. Naše shromáždění jim rádo pomůže.

Let ze Surabaye do Jogjakarty patří k nezapomenutelným zážitkům. Odlétali jsme v dešti a asi za 15 minut jsme vletěli do porádné bouřky. Letěli jsme malým anglickým Falkerem s vrtulemi. Bylo nás asi 50 cestujících, většina domorodých, několik německých turistů od Dr. po odkvetlou bohemskou mládež. V letadle nastal tanec, co nebylo připoutané bylo ve vzduchu. Nastalo kvílení, blednutí, sáčky pro případ nevolnosti byly v hojném používání. Jedna z našich spolucestovatelek plnila jeden za druhým. Další přezívala všechny kostelní písni ke kterým si pamatovala slova. Když skončila, přišel na ni klaustrofobický záchvat a musely jsme si vyměnit sedadla. Chudák úplně ztuhla, seděla zbytek cesty v agonii s neprítomnýma očima. Posunula jsem se o jednu řadu dopředu a škvírou mezi sedadly se na mě upřely vytrěštěné oči další chudinky a tak jsem ji začala lámanou indonézštinou utěšovat, ať se nebojí, že jsme v rukou Pána Boha. Potom už zbytek cesty kvílela Terima kasih Tuhan, Terima kasih Tuhan. Děkuji Pane Bože, děkuji.

Když jsme měli přistávat, začali si letušky a letušáci šuškat, a byl z toho obrat. Jogja nepřijímala. Znovu tedy skrze bourku, která už nebyla tak divoká, nebo jsme byli vytřepani, že jsme vydrželi další hodinu bez podstatného zhoršení situace. Z letadla všichni lezli v

divném předklonu, aby mohli padnou na čtyři, kdyby se jim podlomily kolena. Nocovali jsme v Surabaye a moje spolucestovatelky se ani nesvlékly. Padly na postel a ráno se probouzely z agonie pod sprchou. V pět hodin ráno jsme se hlásily k novému letu. Od této události se budeme snažit nelétat odpoledne během dešťové sezony. To platí nejen pro létání, ale i na moři.

v Jogjakartě jsme "zkontrolovali" další program, přípravu pastorů, navštívili lokální kostel a zúčastnili jsme se modliteb. Tady jsem si přála mít dar "jazyků", ale těch opravdových, aby mohl být člověk ještě blíž všem dušičkám s kterými nás spojuje společná láска k Pánu Bohu a Ježíši Kristu.

-kas-

BIBLE A ZDRAVÍ

Zdravotní zásady a nařízení, které ochraňovaly židovský národ vyžadovaly poslušnost. Přísné sanitární zásady, zákaz pojídání nečistých zvířat a živočichů, střídmost v jídle, odlišovaly židovský národ od ostatních.

Nahlédněme do řádu každodenního života třetí Mojžíšovy knihy. Nejdříve rady praktické pro hospodářství, půdu a stavení:

Šest let budeš osívat své pole, prořezávat svou vinici a shromažďovat úrodu, ale sedmého roku bude mít země odpočinutí ... Teprve v pátém roce budete jíst ovoce stromů, abyste nadále sklizeli bohatou úrodu ...

Až budete ve své zemi sklízet obilí, nepožněš do samého kraje a nebudeš paběrkovat, co zbylo po žni. Ani svou vinici úplně nevysbíráš, nebudete na své vinici paběrkovat spadaná zrnka; ponecháš je pro chudé a pro hosta.

Bible učí o dobrém hospodaření s půdou, nabádá k sociální péči a pomocí chudým a nemohoucím.

Bible učí řád pohlavního života, zakazuje pohlavní styk s příbuznými i se zvířaty. Dbá a určuje zásadní genetická pravidla:

Své pole nebudeš osívat dvojím druhem semene ... Když budeš připouštět dobytek, nesmíš křížit dvojí druh.

Dále se v bibli dočteme:

Kdyby se dotkl čehokoli, co je znečištěno mrtvým, nebo měl výron semene, nebo by se někdo dotkl jakékoliv havěti, jež by ho znečistila, ... zdechlinu nebo něco rozsápaného nebude jíst, aby se tím neznečistil (nenakazil).

Každý, kdo se dotkl mrtvého, každý kdo se dotkl vředů, hnisu, pohlavních výtoků si musí vyprat a usušit šaty a celý se umyje tekoucí pramenitou vodou.

Ještě před sto lety lékaři, kteří pitvali mrtvoly také ošetřovali rodičky aniž by si umyli ruce. Umrtnost rodiček byla úděsná. Každá šestá žena v nemocničním ošetření zemřela. Základní hygienické zásady se nedodržují do dnešního dne. V zemích třetího světa, umírají lidé v nevědomosti o nejzákladnějších hygienických potřebách.

-kas-

JAK ŽÍT?

Soustředění na sebe je Bohu nepřátelské, neboť se nechce ani nemůže podřídit Božímu zákonu. Ti, kdo žijí z vlastních sil, nemohou se líbit Bohu. (R 8:7-8)

Ať tedy jíte či pijete cokoliv jiného děláte, všecko čiňte k slávě Boží. (1 K 10:31)

Nesudíme už tedy jeden druhého, ale raději posudte, jak jednat, abyste nekladli bratru do cesty kámen úrazu a nepřísbili pohoršení.

(R 14:13)